

51 YIL ÖNCE DEN BİR BELGE

Aydınlık Gazetesi, 28 Mart 2020

Yıldırım Koç

Hepimiz sabahtan akşama kadar koronavirüs haberlerine odaklanmışken, Yunan komünistlerinin Kurtuluş Savaşımız sırasındaki tutumlarının incelenmesinin bir anlamı var mı?

1951 doğumlu bir yaşlı olarak sokağa çıkma yaşağı kapsamındayım. Ayrıca, her konuda görüş bildirme yeteneğı ve birikimine de sahip değılim. İlgilendiğim alan sayısı yalnızca birkaç tane. İster istemez kendi ilgi alanımı önemsiyorum. Diđer taraftan, sabahtan akşama kadar hastalık konuşmaktan kurtulmanın da yararlı olduğu kanısındayım. Bu nedenle yine 100 yıl önceye gideceğiz.

51 YIL ÖNCE AYDINLIK SOSYALİST DERĞİ

Yunan komünistlerinin Kurtuluş Savaşımızın zaferle sonuçlanmasındaki etkilerine ilişkin bazı belgeleri 24 Mart 2020 günlü Aydınlık'ta yayımlanan yazımda özetlemiştim.

Bu konu gündemimize Mete Tunçay'ın 1967 yılında yayımlanan *Türkiye'de Sol Akımlar (1908-1925)* (Bilgi Yay., Ankara) kitabıyla gündeme geldi. Kitap önce Ankara Üniversitesi S.B.F. yayını olarak çıktı. Aynı yıl Bilgi Yayınevi bastı.

Bu kitabın 158-159. sayfasındaki 31. no.lu dipnotta, G.Kousoulas'ın Salı günü sözünü ettiğim kitabına gönderme yapılarak, "Türk saldırısı en yüksek noktasına ulaştığı sıralar bu faktörün de cepheyi çökertmekte payı olduğunu kabul etmektedir" denmektedir.

Bu konu 1969 yılı Şubat ayında Türkiye sosyalist hareketinin gündeminde kısa bir yer aldı.

Kuruculuğunu Vahap Erdoğan, Erdoğan Güçbilmez, Dođu Perinçek, Şahin Alpay, Seyhan Erdoğan, Gün Zileli, Cengiz Çandar, Münir Aktolga ve Atıl Ant'ın yaptığı, kurucular adına Münir Aktolga'nın sahibi olduğu ve sorumlu yazı işleri müdürlüğünü Cengiz Çandar'ın üstlendiğı Aydınlık Sosyalist Dergi'nin 1969 Şubat (No.4) sayısında bu konu ele alındı.

Dergide "Tarihimizden" bölümünde "Kurtuluş Savaşımızda Türk ve Yunan Solcularının Tutumu ile İlgili Anılar ve Belgeler" başlığı altında dört belge yayımlandı. Birinci belge, "Tütün İşçisi Sepetçi Mehmet'in Anlattıkları" idi. Savaş yıllarında Yunanistan'da İskeçe'de tütün işçiliğı yapan Sepetçi Mehmet, 1919-1922 yıllarında Yunan şehir ve kasabalarının "Kahrolsun Savaş!" "naralarıyla çınladığını" belirtiyordu (s.325).

Sendikacı Vasil ise Anadolu'ya gönderilen Yunan askerlerinden biriydi. Sosyalistti. İşgale karşıydı. Savaşta yaralandı. Yunan kralı Konstantin'in yaralı askerleri ziyareti sırasında boş konserve kutularını ona atarak protesto edenlerden biriydi (s.326-327).

TÜRKİYE HALK İŞTİRAKİYUN FIRKASI BELGELERİ

Dergide, bu iki anının arkasından, Kurtuluş Savaşı yıllarında belirli aralıklarla Anadolu'da faaliyet gösteren Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nın "Yunan Köylü, Amele ve Askerlerine Bir Hitap" (s.328-331) belgesi ile "Yunan Komünistlerinin Beyannamesi" (s.331-332) yayınlanmış. Bu iki belgenin Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nın yayın organı olan *Yeni Hayat Dergisi*'nin 8 Temmuz 1922 tarihli sayısından alındığı belirtiliyor.

Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası, Kurtuluş Savaşı yıllarında Ankara'da Sovyet vatandaşlarının önderliğinde kurulan ve Sovyet Büyükelçiliğı tarafından yönetilen bir örgüttü. "İştirakiyun" "komünist" demektir.

Bu belgelerin yanı sıra, bu konuda Aydınlık Sosyalist Dergi'nin de bir değerlendirmesi yer almaktadır. Bu değerlendirmede şöyle denmiş: "Hiç şüphe yok ki, bilinçli Yunan emekçilerinin Anadolu'daki saldırıya karşı direnmelerini Türk zaferleri, Sakaryalar, Dumlupınarlar güçlendirmiştir. Ama öte yandan, gene hiç şüphe yok ki, bilinçli Yunan emekçilerinin emperyalizmin Türkiye'nin devlet

olarak varlığını ortadan kaldırma planına karşı koymaları, milli kurtuluş savaşımızın zafere ulaşmasında **çok sınırlı da olsa belli bir ölçüde etkili olmuştur.**”

Bu değerlendirmeyi yapan, büyük olasılıkla Aydınlık Sosyalist Dergi'nin en etkili isimlerinden Mihri Belli idi.

1969 yılında Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nın 1922 yılındaki yayın organına erişebilmek de çok zordu. Günümüzde TÜSTAV'ın yayınları sayesinde bu zorluk aşıldı. Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nın yayın organı Yeni Hayat'ın çevrimyazılı biçimi yayımlandı: Hamit Erdem (der.), *THİF Yayın Organı Yeni Hayat Mart-Eylül 1922*, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2017. Sözü edilen belgeler için bkz. s.334-338.

200 YUNAN KOMÜNİSTİ KURŞUNA DİZİLDİ Mİ?

Bu konuyu gündeme getirmemin bir nedeni de Yunan komünistlerinin Kurtuluş Savaşımız sırasında işgale karşı büyük bir direniş gösterdikleri iddiası.

İlk kez 4 Ocak 2015 günü İzmir'de bir etkinlik düzenlendi. Bu etkinlikte, savaşa karşı oldukları için 1921 yılı Ocak ayının ilk günü, Yunan işgal kuvvetleri komutanlığının merkezi de olan Balçıklova'da (Balçova), şu an İnciraltı Sahili denilen bölgede kurşuna dizilen 200 Yunan komünisti anıldı. Böyle bir bilgiye (iddiaya) Yunan Komünist Partisi tarihiyle ilgili olarak başvurduğum kitapların hiçbirinde rastlamadım. Aydınlık Sosyalist Dergi'nin 1969 Şubat sayısında yer alan Yunan Komünistlerinin Beyannamesi'nde greve gittikleri için cepheye gönderilen 500 demiryolu işçisinden, bir gösteri nedeniyle tutuklanan 110 kişiden söz ediliyor; ancak kurşuna dizilenlere ilişkin bir iddia yok. Bu iddianın bir efsane olduğu kanısındayım. Bu iddiaya temel oluşturduğu ileri sürülen bir kaynağı bir sahaf arkadaşım aracılığıyla buldum; ancak sokağa çıkma yasağı nedeniyle alamıyorum. Bu kaynak da elime geçince, son yıllarda gündeme getirilen bu konuya ilişkin bir yazı da yazacağım.